

ballar de cap que per guiar l'aladre, lo van tornar á treure de casa i el van enviar á Aix, á estudiar Dret. Allí's va tornar á trobar ab en Mathieu, i va continuar desenrotllant-se la seva vocació de poeta i la seva afició al cultiu de la propia llengua. Quan va ser llicenciat, el seu pare, al tornar al mas, li va dir: «Ara, fill meu, jo ja he fet mon deber: ne sabs molt més del que á mí'm van ensenyar, i et toca pendre un camí ó altre; jo't deixo lliure». Sense pensar-shi gens, l'advocat de fresc va penjar los hábitos, ó la toga, á la figuera, i es va xalar ab la contemplació de lo que tant estimava: l'esplendor de la seva Provença.

Aixís *aparegué'*l Mistral: tal va naixer, va creixer i es va revelar á sí mateix.

† Joseph Soler i Miquel.

LO FELIBRISME

Avui 21 de Maig, fa cinquanta anys que En Mistral, Roumanille, Aubanel, Anselm Matieu, Tavan, Joan Brunet i Pau Giera se reuniren al castell de Font-Segugna i fundaren lo felibrisme. Aquestos set se comprometeren a escriure en llengua d'Oc i a escampar arreu la bona llevor, d'amar la petita patria. Aquesta llevor germá i fructificá per tot lo Mitjorn i l'antigua terra dels trobadors devé la terra dels felibres, o adeptes a la Renaixensa mitjornala. La llengua renaix am l'empenta d'un grand home: Mistral lo immortal cantor de Mireio, ell és qui ha donat vida en aquesta renaixensa, ell és lo Pontif del felibrisme, ells és lo Cap d'aquest moviment patriotic i litterari, del qui aquestos jorns ne parlará lo mond enter. Es veritat que ja avans hi havia hagut qualques precursors del felibrige; En Goudoli, En Fabre, Jasmin, Fourés, etc. havien fet us, am gloria i esclat, de la llengua mairala mes mai s'havia constituít una agrupació fineses que Mistral, i los sis altres, lluitant am la rutina d'un poble sotmés als partits centralistes fant propagandá i donen forma al felibrisme. Aquest moviment á França vé a esser com lo catalanisme a Espanya un moviment d'amor a la terra nadala, a sa llengua, costums i tradicions i a las reivindicacions autonómicas dels municipis i las regions. Lo felibrisme no fa distinció de ideas políticas, religiosas i socials. Hi caben republicans i monarquics, catolics i no catolics, socialistes i individualistes, a tots els uneix l'amor al *terrador*, i l'aversion al centralisme absorvent i dominaire. Mes podem dir que fins avui lo felibrisme no passa d'una aspiració platónica, no s'ha fet encara un programa, no s'ha anat a las eleccions, en una paraula, encara se troba dins del periode de propagació litteraria i tradicionalista. Vegis com lo defineix L'Abbé Daugé dins la *Rebiste de Gasgougne*.

«Qu'est-ce que le Felibrige?—C'est l'amour ardent et raisonné de son terroir avec ses champs, ses prairies, ses landés, ses chateaux ou ses chaumières, ses ruisseaux á mince filet d'eau ou ses graves bou-dissants, son soleil pâle ou clair, son ciel d'azur profond ou d'une infinie mélancolie, ses places publiques ou de pére en fils, ou s'assemble depuis des siècles pour vivre de la vie communale, ses églises pimpantes comme la jeune mariée ou braulantes comme la vieille grand' mere, ses mœurs, ses contumes son langage, traditions, toutes choses qui sont particulieres a un village, a un canton, toutes choses dont nos peres ont vécu qui ont souri á leur berceau, suffi a leur bonheur; survécu á leur tombe, et qui arrachèrent á Voltaire ce cri dont le Felibrige pourrait faire sa devise:

A tous les cœurs bien nés que la Patrie est chère.»

Com se veu, aquest felibrisme es manso, encare que es la base de les aspiracions autonomistas que forsosament tenent de venir mes tard.—Fins avui se pot dir que los felibres sols han sigut los guardadors de las tradicions, *li cantaire dou país* que s'hant cuidat de fer una litteratura i de fer renaix sa llengua estimada, son parlar local «que s'es sconduts mas s'es morts» tota llur cura ha sigut a restaurar la llur llenga. «La llengua es lo reflexe del pensament, de la voluntat, de las costums i usatges, de las necessitats, de las aspiracions de l'ánima humana. La llengua es la clau d'un poble. Restaureu la vostra llengua, parleu-la ben pura, ben neta, ben harmoniosa i sentireu revivre dins la vostra ánima la vostra patria». Veus aquí perquè trevalen am tant d'affany pera restaurar la parla, perquè «la llengua es la clau»; perquè ella sola és la patria.

Sont molts los qui hant cultivat am profit la llengua provençal. N'hi ha que immortalisen una rassa: Mistral, Roumanille, Aubanel, Roumieux. Palay Arnaviela, Felix Gras, Estieu, Perbosc i tants d'altres dignes parions dels antics trobadors, dels Beltrans del Born, dels Peres d'Alvernya, i cosa rara, fins de fora de Provença, un irlandés En Wyse, volgue apendre lo provençal i escriure en aquesta llengua, tant differenta de la seva, i enamorat de la Provença en ella volgué viure i morir, en ella volgué esser enterrat.

Al Maig del 1876, s'aprovaren a Avinyó los *Statuts* del felibrige, qu'havien redactat En Mistral, Tourtoulon i Villeneuve. Comensa llavoras l'época d'afirmació del felibrige: Se forma un Consistori que comprén tres *maintenences* autonómicas: Provença, Llenguadoc i Aquitania. Cada mantenença se composa de *escolos* o reunió dels felibres d'una mateixa regió. Lo fet mes important quasi unic i isolat, d'ordre politic, es lo crit llensat en 1892 per alguns joves entusiastes; En Xavier de Richard, Felix Gras

il Joveit avensat formen l'esquerra del felibrisme i escampen uua proclama federalista:—«Nosaltros, diuen, som autonomistes, reclamem la llibertat dels municipis, lo reconeixement dels antics Estats, amb assembleas proprias, tribunals propis, escolas i Universitat, i l'administració propia del treballs publices.» Per dissort aqueix crid no ha tingut ressò il moviment segueix essent res més que litterari. Sont molts las *escolos*, en els quatre dialectes provençal, gascó, llemosí i llenguadociá s'hi publicuen revistes, jornals i almanacs litteraris. Qui sap si en l'acamps de Santa Estelo d'enguany ne surtirá una nova orientació que faci que al venir lo segon cinquantenari estiga ja del tot establerta l'Autonomia occitana. Nosaltros bé ho desitjem perquè com diu Soureil «La causa del felibrisme es la del Dret sobre la Força, de la Justicia sobre l'Iniquitat, i l'esperit de llibertat sobre lo del oscurantisme i l'esclavatge.»

M. V. B.

Montpellier 21 Maig 1904.

LOU CINQUANTENARI DOU FELIBRIGE (1)

Lou jour de Santo Estello
 l'a cinquante an d'acò,
 Lou crid que despestello
 Boumbigué tout-d'un cop.
 A soum resson,
 O bello d-liéuranço!
 Tout lou Miejour de Franço
 Esparpaie soum som.

Li Set de Font Segugno,
 Pres d'un gai ramagnou,
 Avian pita lis cegno
 Di gres de Castéu Nou:
 Sempre badiéu
 Roussignou e meséngo,
 En cantant nosto engo
 Erian coume de diéu.

Nargant li desmamaire,
 Li traite emé li chot
 Que de la terro maire
 Estragnou li pichot,
 Dins nosti cant
 Toujours lou mot «Prouvenço»
 Rimavo emé «jovenço»,
 Galoi e belugant.

Noun se fasié la trio
 Dou mengre ni dou mai;
 De «petito patrio»
 Se parlava jamai:

Vers Mount-Ventou
 Butant nosto barioto,
 Erian de patrioto
 Prouvençau avans tout.

Per d'obro nicrifico
 S'esmourié la nacioun
 E fasian, pacifico,
 Uno revoluciuon
 Au gran calen
 Abrant nostis aud'aci,
 Foundavian dins l'espaci
 L'Emperi dou Souléu.

D'Espagno emai d'Irlando
 Nous venié de rauftort;
 Enjousquo d'en Finlando
 Nous cridarou: Tafort!
 Urons quau créel
 Di Baus, dre vers Palmero,
 Avian pres per amero
 L'Estello di Tres Réi.

Dins nosto capitalo,
 En Avignou que ris,
 Venien pér prene d'alo
 Li fraire de Paris;
 Anfos Daudet
 E lon bon Pàn Areno
 A la font d'Iponcreno
 Bevien á plen de det.

Soun mort li béu diséire,
 Mai li voues au clauti;
 Soun mort li bastisséire,
 Mai lou temple es basti.
 Vuei pòu boufa
 L'auroso mal amagno:
 Au front de la Tour Magno,
 Lou sant signau es fa.

Vous-autri, li gént jouine
 Que sabés lou secrét,
 Pasés que noun s'arrouine
 Lou mounumen escrét;
 E, mau-despié
 De l'erso que lou sápo;
 Adusés vosto clapo
 Pér mounta lou clapié.

Se rouge aves lou fíge,
 Entro-tendrés bon fió,
 Per que noun s' repeje
 La lar dóu cacho-fió....
 Mai li maudi
 Que renégon lou Verbe,
 Que la terro se duerbe
 Pér lis aprefoundi!

(1) Aquesta poesia que ha escrit Mistral en commemoració del "Cinquantenari del Felibrige" ha sigut enviada per son eminent autor a la REVISTA expressos per a ésser insertada en el present nombre.--(N. de la R.)